

1. Κωνσταντίνος Θεοτόκης, Πίστομα

<p>Χρόνος</p> <p>ήρωας</p> <p>τόπος</p>	<p><u>Όταν ύστερα από την αναρχία πού 'χεν ανταριάσει τον τόπο δίνοντας εις όλα τα κακά στοιχεία</u> το ελεύτερο να πράξουν κάθε λογής ανομία, η τάξη είχε πάλε στερεωθεί, κ' είχε δοθεί αμνηστία στους κακούργους, τότες επέστρεφαν τούτοι απ' τα βουνά κι από τα ξένα στα σπίτια τους, κι ανάμεσα στους άλλους που ξαναρχόνταν, εγύριζε στο χωριό του κι ο Μαγουλαδίτης Αντώνης Κουκουλιώτης.</p> <p>Είτουν τότες ως σαράντα χρονών, κοντός, μαυριδερός, μ' όμορφα πυκνά σγουρά γένια και με σγουρότητα μαύρα μαλλιά. Το πρόσωπό του είχε χάρη και το βλέμμα του είτουν χαϊδευτικό και ήμερο αγκαλά¹ κι αντίφεγγε με πράσινες αναλαμπές· το στόμα του όμως είτουν μικρότατο και κοντό δίκως χείλια.</p> <p>Ο άνθρωπος τούτος, πριν ακόμα ρεμπελέψουν² ο κόσμος, είχε παντρευτεί. Κι όταν πήρε των βουνών το δρόμο, για το φόβο της εξουσίας, άφηκε τη γυναίκα του μόνη στο σπίτι και τούτη δεν του εστάθη πιστή, αλλά με άλλον (νομιζοντας ίσως πως ο Κουκουλιώτης είτουν σκοτωμένος ή αλλιώς πεθαμένος) είχε πιάσει έρωτα κι απ' τον έρωτα τούτον είχε γεννηθεί παιδί που άξαιεν³ ωστόσο χαριτωμένα και που η γυναίκα περσά αγαπούσε.</p> <p><u>Εγύριζε λοιπόν ο ληστής στο χωριό του</u> την ώρα όπου βάφουν τα νερά⁴. Κ' εμπήκε ξάφνου σπίτι του χωρίς κανείς να το προσμένει, <u>εμπήκε σα θανατικό, αναπάντεχα τέλεια, κ' εκατατρόμαξεν η άτυχη γυναίκα, ετρόμαξε τόσο, που, παίρνοντας το ξανθό της παιδί στην αγκαλιά, τό'σφιγγε στα στήθια της τρεμάμενη, έτοιμη να λιγοθυμίσει και χωρίς να δύναται να προφέρει λέξη καμία.</u></p> <p>Αλλά ο Κουκουλιώτης πικρά χαμογελώντας τής είπε:</p> <p>«Μη φοβάσαι γυναίκα. Δε σου κάνω κανένα κακό, αγκαλά και σου πρόπεουν. Είναι το παιδί τούτο δικό σου; Ναι; Μα όχι δικό μου! Με ποιον, λέγε, τό'χεις κάμει;»</p> <p>Τ' αποκρίθη εκείνη λουχτουκιάωντας⁵.</p> <p>«Αντώνη, τίποτε δε μπορώ να σου κρούψω. Το φταίσμα μου είναι μεγάλο. Μα, το ξέρω, κ' η εγδίκησή σου θά'ναι μεγάλη· κ' εγώ, αδύνατο μέρος, και το νήπιο τούτο, που από το φόβο τρέμει, <u>δε δυνόμαστε να σ' αντρεϊευτούμε. Κοίτα πώς η τρομάρα με κλονίζει καθώς σε τηρώ.</u> Κάμε από με ό,τι θέλεις, μα λυπήσου το άτυχο πλάσμα που δεν έχει προστασία.»</p> <p>Καθώς εμιλούσεν η γυναίκα εσκοτείνιαζεν η όψη του αλλά δεν την αντίκοβγε. Εσώπασε λίγο κ' έπειτα της είπε:</p> <p>«Γυναίκα κακή! Δεν ρωτώ τώρα ουδέ συμβουλή σου, ουδέ σε λυπούμαι, ουδέ το λυπούμαι. Τ' όνομα εκείνου θέλω. Εσέ δε θα πειράξω. Δε μολογάς το; θα το μάθω· το χωριό όλο γνωρίζει με ποιον εζούσες και τότες θα θυσιάσω και τους τρεις σας, θα πλύνω τη ντροπή πόχω λάβει από σας, πλάσματα άτιμα!»</p> <p><u>Εμολόησε.</u> Κι ο Κουκουλιώτης <u>εβγήκε</u> αμέσως. Κι αφού ύστερα από ώρα <u>ξαναμπήκε</u> στο σπίτι, έβρηκε τη γυναίκα στον ίδιον τόπον ασάλευτη με τ' αποκοιμισμένο τέκνο στην αγκάλη τον αναντράνιζε⁶. Μα αυτός <u>εξαπλώθη</u> κατά γης και σα χορτάτος εκοιμήθη ύπνον βαθύν ως το</p>	<p>Στοιχεία για τον ήρωα παρόν</p> <p>περιγραφή</p> <p>πληροφορίες για το παρελθόν</p> <p>επιστροφή στο σπίτι αντίδραση γυναίκας</p>
---	--	--

¹ αγκαλά: αν και, μολονότι.

² ρεμπελέψουν: επαναστατώ.

³ άξαιεν: αύξανε, μεγάλωνε.

⁴ την ώρα όπου βάφουν τα νερά: το σούρουπο.

⁵ λουχτουκιάωντας: κλαίω γοερά με λυγμούς.

ξημέρωμα.

Την άλλην ημέραν αφού εξύπνησαν της είπε.

«Θα πάμε στα χτήματά μας να ιδώ μη και κείνα μού'χουν αρπάξει, καθώς μού'χε πάρει και σε ο σκοτωμένος.»

«Τον σκότωσες!»

Την ημέραν εκείνην ο ήλιος δεν εφάνη στην Ανατολή γιατί ο ουρανός είτουν γνέφια⁷ γιομάτος και το φως μετά βιάς επλήθαινε.

Κι ο Κουκουλιώτης βάνοντας φτιάρι και τσαπί στον ώμο εδιάταξε τη γυναίκα να τον ακολουθήσει μαζί με το παιδί της, κ' έτσι εβγήκαν κ' οι τρεις από το σπίτι.

Και φτάνοντας εις το χωράφι που είτουν πολύ νοτερό ακόμη από την πρωυτερνή βροχή, ο αφήγητον ληστής εβάλθη να σκάψει λάκκο.

Δεν επρόφερνε λέξη και το πρόσωπό του είτουν κλωμό και ο ίδρος που έβρεχε το μέτωπό του, έβγαине κρύος. Το σταχτί φως που έπεφτε από τον ουρανό, εχρωμάτιζε παράξενα τον τόπο· το χινόπωρο την αυγήν εκείνην έλεγεν όλη του τη θλίψη. Η γυναίκα εκοίταζε περίεργη κι ανήσυχη και το παιδάκι επαιγνιδούσε με τα γουλιά⁸ και με τα χώματα που ανάσκαφτεν ο κακούργος. Κ' εφάνη για μια στιγμήν ο ήλιος κ' εχρύσωσε τα ξανθά μαλλιά του νήπιου που αγγελικά χαμογελούσε.

Κι ωστόσο ο λάκκος είτουν έτοιμος, κι ο Κουκουλιώτης ακουμπώντας στο φτυάρι, είπε της **γυναϊκός του:**

«Βάλ' το πίστομα⁹ μέσα».

[Θεοτόκης 1978: 27-29]

Ερώτηση: Τι παρατηρείτε

- ως προς την πλοκή και την κατάληξη της ιστορίας;
- τους ήρωες; την αντίδραση της γυναίκας;
- το σκηνικό της φύσης την ημέρα της δολοφονίας του παιδιού;
- για τον τρόπο με τον οποίο τλειώνει η ιστορία;
- ποιό νομίζετε ότι είναι το θέμα/ανθρώπινη κατάσταση του διηγήματος;
- γιατί νομίζετε ότι δεν σκότωσε τη γυναίκα;
- γιατί δεν αντέδρασε κανείς από το χωριό;

⁶ αναντράνιζε: σηκώνω τα μάτια για να δω, παρατηρώ προσεκτικά.

⁷ γνέφια: σύννεφα.

⁸ γουλιά: μικρή στρόγγυλη πέτρα.

⁹ πίστομα: με το πρόσωπο προς τη γη, μπρούμυτα.

<https://vimeo.com/34179276>

